

Motion till riksdagen 2025/26:3916

av **Helena Lindahl m.fl. (C)**

med anledning av skr. 2025/26:113 Riksrevisionens rapport om statens insatser för jordbrukets klimatomställning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra de styrmedel som finns med i utredningen Vägen mot ett fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67) och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja en inhemsk framställning av klimatneutral mineralgödsel och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka innovationsgraden och produktiviteten inom svenskt jordbruk genom den strategiska planen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera klimatpolitiska rådets rapport om jordbrukets klimatpåverkan och genomföra de åtgärdsförslag som anses lämpliga och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Klimatutmaningen är en av vår tids ödesfrågor. För att Sverige ska nå sina klimatmål behöver alla sektorer bidra, och jordbruket är inget undantag. Jordbrukets klimatomställning är nödvändig, men den måste ske på ett sätt som stärker näringens

konkurrenskraft och vår nationella livsmedelsförsörjning. Jordbruket är fundamentalt för vår livsmedelsförsörjning och därmed vår beredskap. Det skapar också ovärderliga mervärden i form av öppna landskap, arbetstillfällen på landsbygden och en rik biologisk mångfald. Dessa värden måste värnas i klimatomställningen.

En annan omständighet är att jordbrukets klimatutsläpp i huvudsak är biogena och inte fossila. Livsmedelsproduktion kommer alltid vara behäftad med vissa biogena utsläpp och klimatpolitiken behöver ge utrymme för det. Det innebär att det måste vara ett stort tryck på att snabbare helt eliminera de fossila utsläppen. Det innebär också en utmaning när vi de kommande åren både ska klara klimatmålen och det av riksdagen beslutade målet att öka den inhemska matproduktionen.

Centerpartiet delar framför allt Riksrevisionens bedömning att det behövs bättre styrmedel för att ställa om jordbrukets arbetsmaskiner de kommande åren och att vi behöver styra bort ifrån användningen av fossil diesel. Tyvärr har regeringen varit väldigt passiva och i realiteten drivit upp utsläppen inom detta område den här mandatperioden.

Precis som Riksrevisionen konstaterar har regeringen ännu inte agerat på förslagen i utredningen Vägen mot ett fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67), som presenterades sommaren 2021. Utredningen innehåller konkreta förslag för att minska fossilberoendet. Ett sådant förslag är ett jordbruksavdrag kopplat till inkomstskatten och ett annat förslag är en biopremie för att utjämna prisskillnaden mellan fossil diesel och förnybara alternativ. Att regeringen under mer än tre års tid har underlåtit att ta vidare dessa förslag, som förefaller ha ett tämligen brett politiskt stöd och dessutom gillas av näringen, är ett stort misslyckande. Regeringen har med sin passiva hållning i praktiken försenat en grön omställning av jordbrukets maskinpark med stärkt konkurrenskraft den här mandatperioden. Den lantbrukare som vill ta klimatansvar och tanka förnybart förlorar på det. Det är ett politiskt misslyckande.

Riksrevisionen valde i sin granskning att inte analysera insatsvaror som har en klimatpåverkan och som kommer från andra länder, såsom kväve-mineralgödsel. Det anser Centerpartiet är en brist i analysen då produktionen och användningen av importerad mineralgödsel står för en stor del av det svenska jordbrukets totala klimatutsläpp. Sverige skulle kunna ta betydligt större kliv mot klimatneutralitet om regeringen på allvar valde att spela en aktiv roll för etablerandet av en inhemsk produktion och fungerande marknad för klimatneutral mineralgödsel.

Riksrevisionen menar att det generellt behövs fler styrmedel för kostnadseffektiva klimatåtgärder inom jordbruket. Centerpartiet delar den bedömningen. Flera insatser skulle kunna göras inom ramen för den strategiska planen och dess budget. Exempelvis hade det varit välkommet om regeringen och Riksrevisionen sett och försökt realisera den klimatpotential som finns i att åstadkomma ett mer innovativt och klimatsmart svenskt jordbruk, som ligger i absolut framkant när det kommer till teknik och jordbruksmetoder. Så skulle svenskt jordbruk kunna bidra ännu mera till klimatmålen samtidigt som vi stärker produktiviteten och konkurrenskraften inom jordbruket.

Även Klimatpolitiska rådet har analyserat den svenska klimatpolitiken inom jordbruket och funnit stora brister. I sin rapport för 2025 läggs ett stort antal åtgärdsförslag fram. Flera av dessa ligger i linje med Riksrevisionens rapport. Det vore välkommet om regeringen analyserade dessa förslag och återkom till riksdagen med lämpliga åtgärder för att minska utsläppen även utifrån denna rapport.

Helena Lindahl (C)

Stina Larsson (C)

Rickard Nordin (C)

Anders Karlsson (C)